

Sector : Conjunctuur en collectieve sector (sector 2)
Afdeling/Project : Internationale Conjunctuur
Samensteller(s) : Wim Suyker, Jos Ebregt, Douwe Kingma en Gerard van Welzenis
Nummer : 206
Datum : 16 september 2008

De wereldhandel en grondstoffenprijzen in 2008-2009

In dit achtergrondmemorandum bij de Macro Economische Verkenning 2009 wordt nader ingegaan op recente ontwikkelingen en vooruitzichten voor de grondstoffenprijzen en de wereldhandel.

1	Inleiding	2
2	Olieprijs	2
3	Overige grondstoffen	4
4	Prijs van industrieproducten en concurrentieposities	7
5	Wereldhandelsvolume	8
6	Uitvoerprestaties	11
7	De wereldhandels-“elasticiteit”	11
	Annex: Gedetailleerde tabellen buitenlandse handel	14

1 Inleiding

De conjunctuur zwakte in de eerste helft van dit jaar af, niet alleen in de Verenigde Staten maar ook in Europa. Tegelijkertijd stegen de prijzen van olie en andere grondstoffen tot recordhoogten (zie hoofdstukken 2 en 3), met hogere prijzen voor industrieproducten op de wereldmarkten tot gevolg (zie hoofdstuk 4). De kredietcrisis houdt vermoedelijk voorlopig nog aan, waardoor de neergaande internationale conjunctuur voortduurt. Ondanks enig herstel in de loop van 2009 jaar zal volgend jaar de Amerikaanse en Europese economische groei zeer matig zijn, met een zwakke wereldhandelsgroei tot gevolg (zie hoofdstuk 5). De onzekerheden over de wereldeconomie blijven groter dan gewoonlijk. Het risico bestaat dat de kredietcrisis langer zal aanhouden en de wereldhandelsgroei scherper zal drukken dan in de hier gepresenteerde projectie.

2 Olieprijs

De olieprijs vestigde in de eerste helft van 2008 record op record. In juli bedroeg de olieprijs maar liefst gemiddeld 133 dollar per vat Brent.¹ Ook gecorrigeerd voor de consumentenprijsinflatie of voor de internationale prijsontwikkeling van industrieproducten is de olieprijs nog nooit zo hoog geweest (zie figuur 2.1). De olieprijsexplosie komt vooral door de voortdurende sterke stijging van de olievraag van de opkomende economieën, terwijl de hoge olieprijs nog niet veel extra aanbod heeft uitgelokt of de olievraag in de hoogontwikkelde economieën sterk heeft gedrukt.² Politieke onrust in belangrijke productiegebieden³, beperkte olievoorraden en gebrek aan reservecapaciteit in de olieproducerende landen droegen ook bij. Het is met name gezien de achterblijvende voorraadontwikkeling niet aannemelijk dat naast fundamentele factoren speculatie een grote invloed heeft gehad op de olieprijsontwikkeling.

De oliemarkt blijft naar verwachting tot eind 2009 krap (zie tabel 2.1). De olievraag van opkomende economieën blijft aanzienlijk toenemen, terwijl daar slechts een beperkte aanbodstoename tegenover staat. De blijvende krapte maakt een hoog blijvende olieprijs aannemelijk. In de projectie is gerekend met een olieprijs van 125 dollar per vat Brent in de tweede helft van 2008 en in 2009, gelijk aan de olieprijs eind juli 2007. In augustus en september is de olieprijs fors gedaald, tot 96 dollar per vat op 11 september (zie figuur 2.1). In hoofdstuk 1 van de *Macro Economische Verkenning 2009* is dan ook een onzekerheidsvariant opgenomen met een olieprijs van 110 dollar per vat (en lagere overige grondstoffenprijzen).

¹ Op 3 juli werd de hoogste dagkoers bereikt, op 144 dollar per vat. De hoogste koers gemeten in euro's was 91 euro per vat, die op 4 juli werd bereikt.

² Zie ook 'Invloed van hoge olievraag op OESO-vraag tot nu toe beperkt', paragraaf 2.2 in W. Suyker e.a., De wereldhandel in 2007-2009, CPB Memorandum 197, maart 2008.

³ Zo was in de eerste helft van 2008, als gevolg van onlusten, de Nigeriaanse olieproductie 8% lager dan een jaar eerder.

Tabel 2.1 Kerngegevens wereldoliemarkt, 2005-2009

	2005	2006	2007	2008	2009
mutaties per jaar in %					
BBP-volume wereld	4,5	5,1	4,9	3¼	3½
Volume primair energieverbruik (wereld)	1,8	2,1	2,1	1½	1½
Hoogontwikkelde economieën	0,9	1,0	0,7	¼	½
Overige landen	3,4	3,5	3,6	3	2¾
mln vaten per dag					
Vraag naar olie	83,8	84,8	86,0	86¾	87¾
Hoogontwikkelde economieën	49,7	49,3	49,1	48¾	48½
Overige landen	34,1	35,5	36,9	38	39¼
Aanbod van olie	84,6	85,4	85,5	87	88
Niet-OPEC	48,6	49,1	49,6	50	50¾
OPEC	36,0	36,3	35,9	37	37
Voorraadmutatie	0,8	0,6	-0,5	0	0
Marktaandeel OPEC	42,9	42,9	41,8	42½	42¼
Ruwe-olieprijs (niveau, Brent, dollar per vat)	54,4	65,2	72,5	118	125
Ruwe-olieprijs (niveau, Brent, euro per vat)	43,7	51,9	52,9	76	80

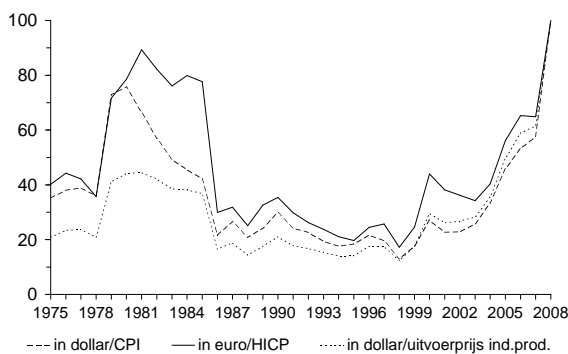
^a Angola en Ecuador voor hele periode binnen OPEC.

Figuur 2.1 Olieprijs Brent, 1975-2008

Dagen 1 juli 2005 t/m 12 september 2008

Reële olieprijs, Brent per vat, 2008 = 100^{a,b}

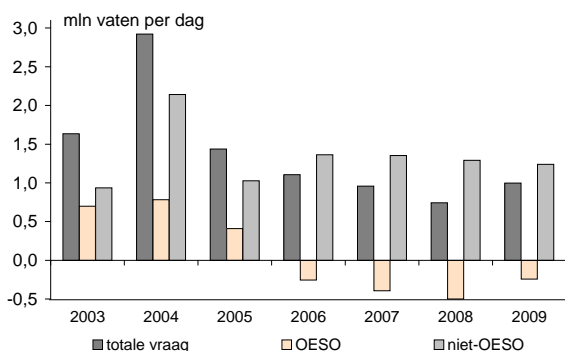

^a 2008 gelijk gesteld aan juli.

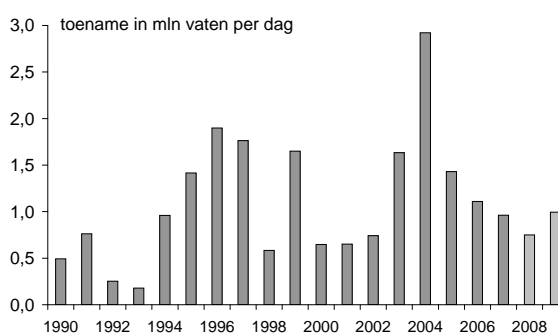
^b Voor de omrekening van de nominale Brentprijs in dollars naar euro's is vanaf 2000 de euro/dollarkoers gebruikt, daarvoor de gulden/dollarkoers (op basis van de conversiekoers omgezet in een euro/dollarkoers). De reële olieprijs in euro's is de nominale Brentprijs in euro's vanaf 2000 gedeeld met de HICP eurogebied, daarvoor met de Nederlandse consumentenprijsindex.

Figuur 2.2 Oliemarkt indicatoren, 1995-2009

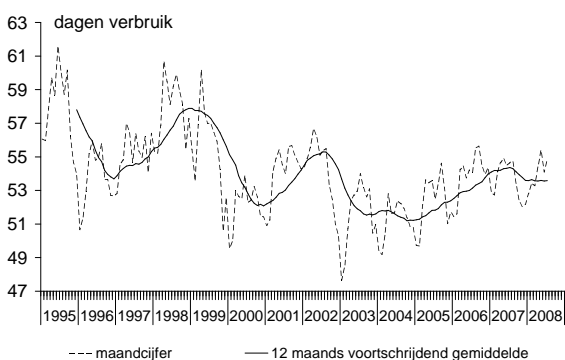
Groei olievraag

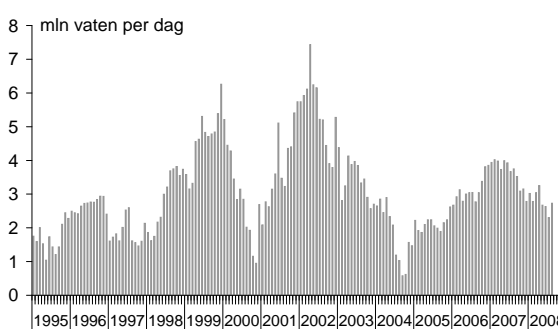
Wereldolievraag

Industriële olievoorraden OESO-landen

Reserve capaciteit OPEC

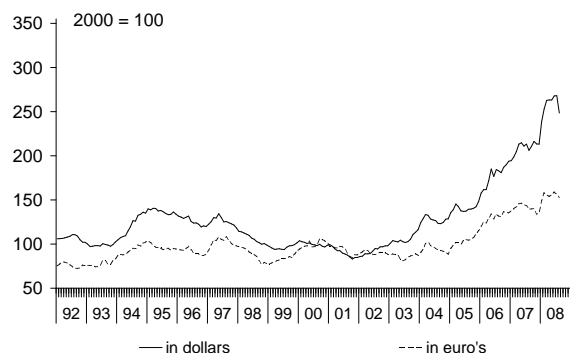
3 Overige grondstoffen

De sterke inkomensstijging in de opkomende economieën heeft ook de prijzen van de overige grondstoffen op de internationale markten opgestuwd. Tussen juni 2006 en juni 2008 verdubbelden de voedselprijzen gemeten in dollars; in euro's bedroeg de stijging 63%. Behalve door de sterke inkomensgroei in de grote opkomende economieën (China en India) komt de verdubbeling in dollars door ongunstige weersomstandigheden, hogere kosten van energie en kunstmest en door de sterk toegenomen productie van biobrandstoffen.⁴ De prijsstijging in de afgelopen twee jaar was zeer fors, maar in tegenstelling tot olie liggen de voedselprijzen momenteel niet op een all-time high in reële termen (zie figuur 3.2).

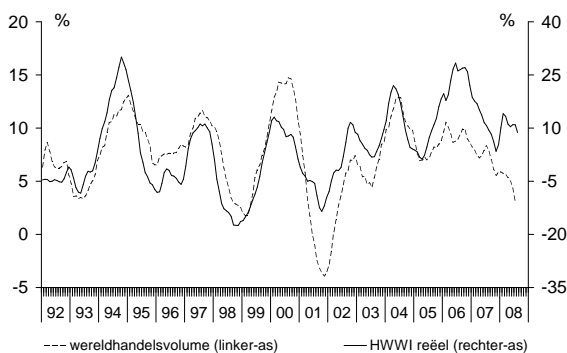
⁴ Zie ook Prijsstijgingen voor voedsel: tijdelijk of structureel?, hoofdstuk 5.1 in *Macro Economische Verkenning 2009*, september 2008.

Figuur 3.1 Grondstoffenprijzen HWWI-index en wereldhandelsvolume, 1992-2008

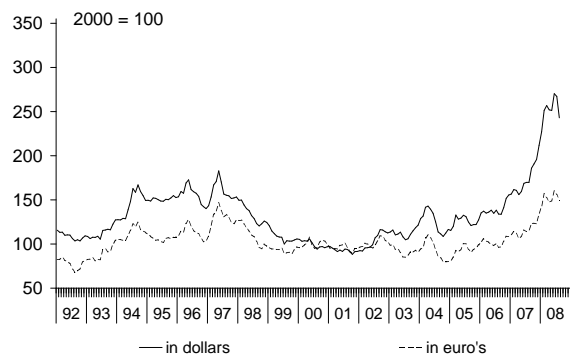
Totaal excl. energie

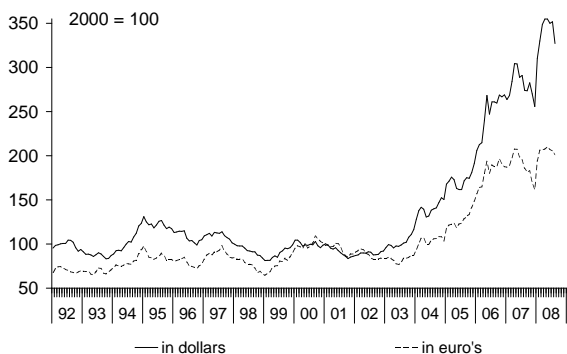
Idem reëel en wereldhandelsvolume, mutaties

Voeding

Metalen

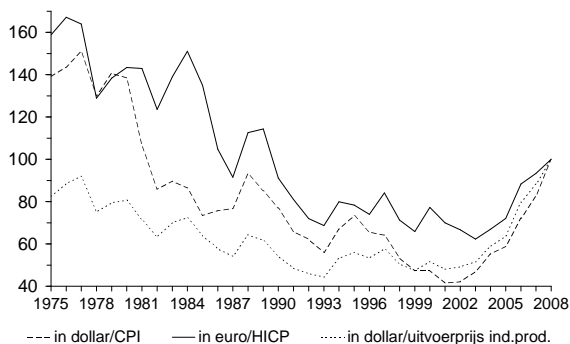

Tabel 3.1 Grondstoffenprijzen (HWWI-index, OESO-landen), 2005-2009

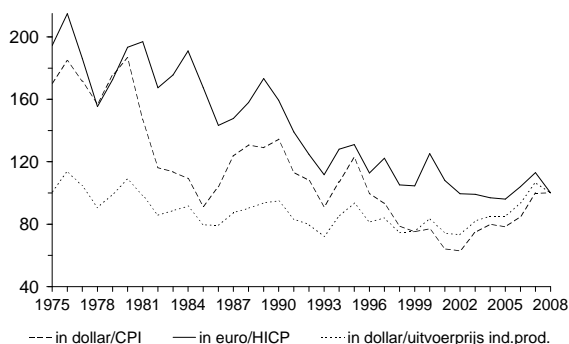
	Gewichten	2005	2006	2007	2008	2009
mutaties per jaar in %, dollars						
Totaal exclusief energie	1,00	10,1	26,7	17,6	27	6
Voeding en genotmiddelen	0,31	0,0	10,9	24,9	53	10
Industriële grondstoffen	0,69	14,5	32,6	15,3	18	5
Agrarische grondstoffen	0,31	1,3	11,8	21,0	5	6
Metalen	0,38	23,2	43,9	12,9	24	5
Non-ferro metalen	0,28	16,0	59,8	13,2	3	4
ijzererts en schroot	0,10	38,2	16,1	12,3	78	6
Energie		36,5	19,1	12,0	62	6
mutaties per jaar in %, euro's						
Totaal exclusief energie		10,0	25,6	7,8	12	5

Figuur 3.2 Reële grondstoffenprijzen HWWI-index (totaal excl. energie, voeding, metalen en agrarische grondstoffen), 1992-2008^{a,b}

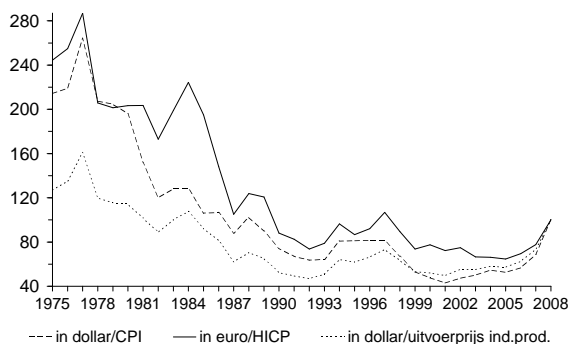
Totaal excl. energie

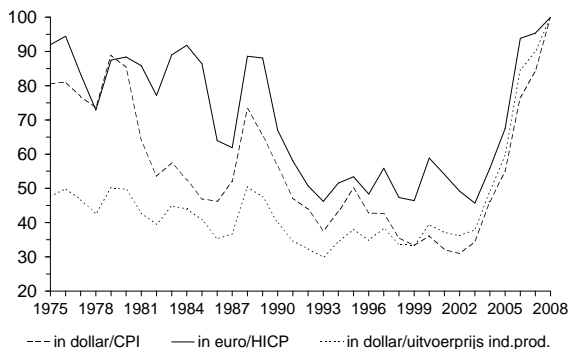
Industriële grondstoffen van agrarische oorsprong

Voeding

Metalen

^a 2008 = 100; 2008 gelijk gesteld aan juli.

^b Voor de omrekening van de indices in dollars naar euro's is vanaf 2000 de euro/dollarkoers gebruikt, daarvoor de gulden/dollarkoers (op basis van de conversiekoers omgezet in een euro/dollarkoers). De reële grondstoffenprijzen in euro's zijn de nominale indices in euro's vanaf 2000 gedeeld met de HICP eurogebied, daarvoor met de Nederlandse consumentenprijsindex.

Door de sterke stijging van de vraag, beperkte voorraden en de langzame reactie van het aanbod op prijsveranderingen stegen de metaalprijzen tussen juni 2006 en juni 2008 met 41% gemeten in dollars. Dit kwam vooral door ijzererts die in prijs verdubbelde; prijzen van non-ferrometalen stegen 'slechts' met 16%.

In de projectie is uitgegaan van een gematigde, voortgaande stijging van de overige grondstoffenprijzen in de tweede helft van 2008 en in 2009 (zie tabel 3.1). Net als voor de olieprijs hebben de prijzen van overige grondstoffen recentelijk een correctie ondervonden. In augustus lagen de overige grondstoffenprijzen 7% lager dan in juni. Voedselprijzen lagen 10% lager en metaalprijzen 7%.⁵ In hoofdstuk 1 van de *Macro Economische Verkenning 2009* is dan

⁵ De prijzen van non-ferrometalen lagen 16% onder het recordniveau bereikt in mei 2007.

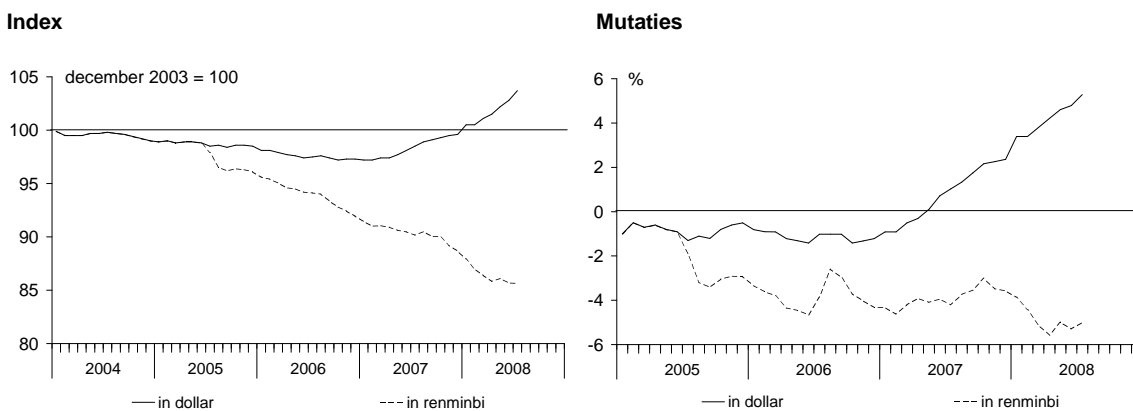
ook een onzekerheidsvariant opgenomen met 10% lagere prijzen van overige grondstoffen (en een olieprijs van 110 dollar per vat).

4 Prijs van industrieproducten en concurrentieposities

De prijsstijging van industrieproducten gemeten in dollars is volgens voorlopige cijfers versneld van 6% in 2007 tot 13% in de eerste helft van 2008 ten opzichte van de voorgaande periode op jaarbasis. Gemeten in euro's daalde de gemiddelde prijs van industrieproducten op de wereldmarkten echter met 4% in het eerste halfjaar. Prijzen van industrieproducten ondervonden op de wereldmarkt een opwaartse impuls door de hogere grondstoffenprijzen, maar tegelijkertijd werd de prijsstijging gematigd door de aanhoudende aanzienlijke arbeidsproductiviteitsstijging in de exporterende verwerkende industrie en de sterke mondiale concurrentie.

Exporteurs proberen marktaandeel te behouden in afzetgebieden waarvan de lokale valuta fors deprecieert. Als gevolg hiervan stegen de Amerikaanse invoerprijzen veel minder hard dan de gemiddelde prijs van industrieproducten op de wereldmarkt. Keerzijde van de medaille is dat door deze prijsdiscriminatie de Europese invoerprijzen nauwelijks daalden.

Figuur 4.1 Amerikaanse invoerprijs van Chinese goederen, 2004-008

De snel groeiende goedereninvoer vanuit Azië heeft de afgelopen jaren een dempend effect gehad op de geldontwaarding in Amerika en Europa. In Azië is de inflatie echter dit jaar zeer scherp gestegen door de hogere olie- en voedselprijzen. In Vietnam, één van de snelst groeiende Aziatische economieën, bedroeg de inflatie zelfs 27% in juli. Doordat lonen in mindere mate zijn versneld en doordat de sterke productiviteitsstijging aanhield, zijn de uitvoerprijzen van industrieproducten echter nauwelijks versneld. Wel heeft begin vorig jaar een omslag plaatsgevonden bij de Amerikaanse invoerprijs van Chinese goederen (figuur 4.1). Deze

invoerprijs stijgt sindsdien, maar deze stijging is het gevolg van appreciatie van de renminbi ten opzichte van de Amerikaanse dollar en niet van hogere uitvoerprijzen gemeten in renminbi.

De verwachting is dat de Aziatische uitvoerprijsstijgingen relatief gematigd blijven in de projectieperiode, ondanks oververhitting in sommige Aziatische landen en het terugdraaien van energiesubsidies vanwege de onhoudbare begrotingsgevolgen. Van een forse Aziatische 'uitvoer' van inflatie zal dus geen sprake zijn. Zolang de ingevoerde producten goedkoper zijn dan binnenlands geproduceerde goederen en de invoer verder toeneemt, zal handel met het Verre Oosten de binnenlandse inflatie in het eurogebied matigen.

Wijzigingen in prijsconcurrentieposities worden momenteel vooral bepaald door wisselkoersontwikkelingen en niet door verschillen in exportprijsmutaties in lokale valuta. De euro is afgelopen jaar en de eerste helft van 2008 niet alleen geapprecieerd ten opzichte van dollar, maar ook tegenover vrijwel alle andere valuta (zie Annex Tabel 5 en 6). Tussen eind december 2007 en eind juli 2008 apprecieerde de euro zelfs sterker tegenover het pond sterling (met 7,6%) dan tegenover de Amerikaanse dollar (6,0%). De effectieve appreciatie van de euro leidt dit jaar opnieuw tot een forse verslechtering van de prijsconcurrentiepositie van de eurolanden (zie Annex Tabel 5).

De wereldhandelsramingen zijn gebaseerd op ongewijzigde wisselkoersen vanaf eind juli. Dit impliceert een koers van 1,57 dollar per euro en een aanzienlijke effectieve appreciatie van de euro in 2008. Sinds eind juli heeft de dollar-eurokoers een correctie ondervonden. Eind augustus stond de koers op 1,47 dollar per euro. In hoofdstuk 1 van de *Macro Economische Verkenning 2009* is dan ook een onzekerheidsvariant opgenomen met 10 dollarcent lagere dollar-eurokoers.

5 Wereldhandelsvolume

De wereldhandelsgroei is volgens voorlopige cijfers afgenomen van 7,1% in 2007 tot 4% in de eerste helft van 2008 ten opzichte van de voorgaande periode op jaarbasis.⁶ Zeer hoge olieopbrengsten stuwden weliswaar de invoer van Rusland en van de OPEC-landen op (zie figuur 5.1), maar het positieve effect hiervan op de wereldhandel werd volledig tenietgedaan door de zwakkere invoergroei van de hoogontwikkelde economieën. De Amerikaanse invoer nam zelfs beduidend af: met 4%.

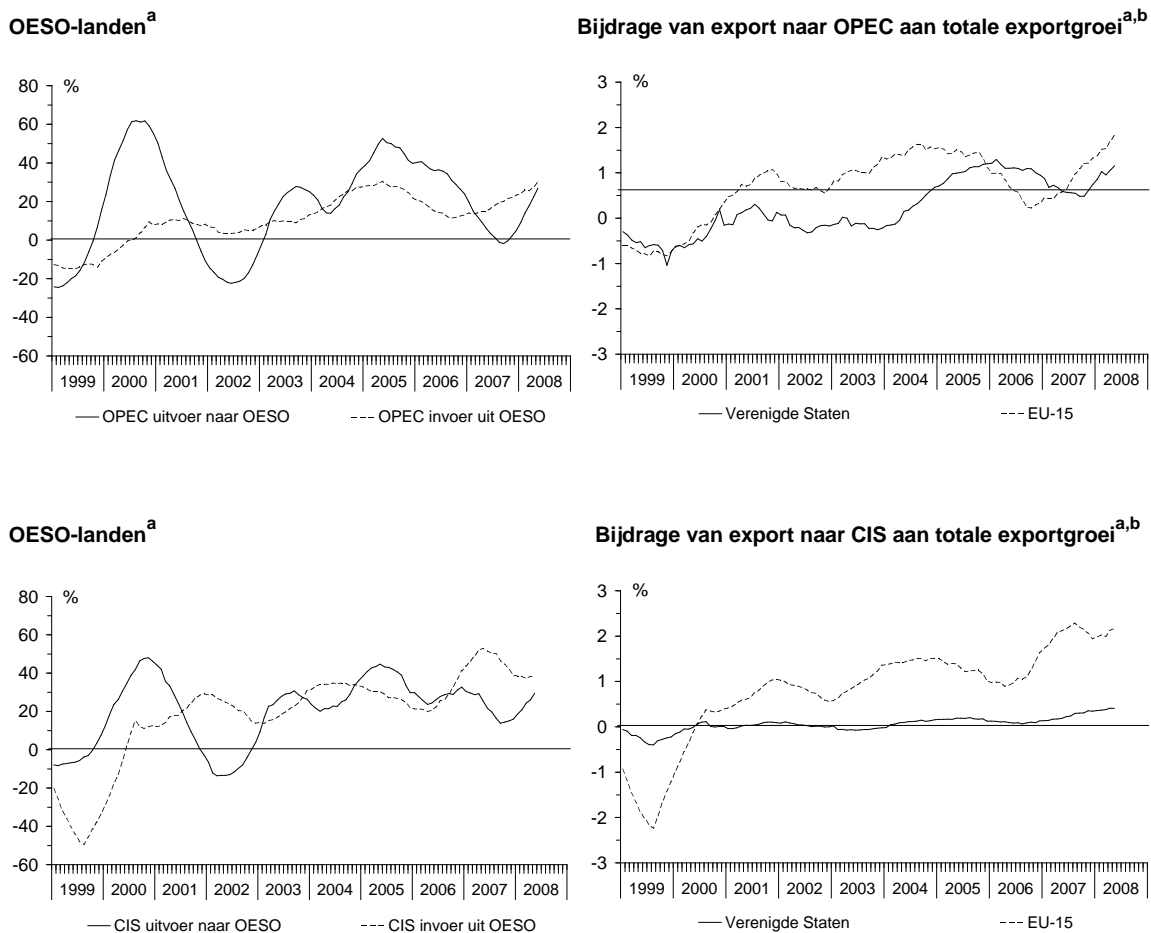
In de projectieperiode blijft de invoergroei van de olieproducerende economieën naar verwachting hoog (zie [annex]). Hetzelfde geldt, maar in minder mate voor de opkomende Aziatische economieën. Desondanks zal door de zwakke vraag van de Verenigde Staten en het eurogebied de wereldhandelsgroei beperkt blijven tot 4¾% in 2009. De voor Nederlandse

⁶ Zie ook de maandelijks CPB wereldhandelsmonitor beschikbaar op <http://www.cpb.nl/nl/research/sector2/data/trademonitor.html>.

exporteurs relevante wereldhandelsgroei blijft daarbij, met naar verwachting 3¾%, nog wat achter. Deze ramingen, gebruikmakend van informatie binnengekomen tot eind juli, zijn lager dan die van de voorjaarsramingen van internationale instituten (zie tabel 5.1).

De onzekerheden over de wereldeconomie zijn momenteel groter dan gewoonlijk. Het risico bestaat dat de kredietcrisis langer zal aanhouden en de wereldhandelsgroei scherper zal drukken. In hoofdstuk 1 van de *Macro Economische Verkenning 2009* is dan ook een onzekerheidsvariant opgenomen met 2% lagere relevante wereldhandel.

Figuur 5.1 OPEC en voormalige Sovjet Unie (CIS) handel in goederen (waarde) met OESO-landen, 1999-2008

^a 12-Maands voortschrijdend gemiddelde.

^b Exclusief intra-EU handel.

Tabel 5.1 Overzicht Internationale ramingen, 2007-2009

Publicatiedatum 2008	CPB September	Consensus Forecasts September	OESO September ^a	Europese Commissie September ^a	IMF Juli ^b
2007	%				
BBP-volume					
Verenigde Staten	2,0				
Japan	2,1				
Eurogebied	2,6				
Nederland	3,5				
Hoogontwikkelde economieën	2,4				
Wereld	4,9				
Wereldhandel ^c	7,1				
Inflatie eurogebied	2,1				
Eurokoers (dollar per euro)	1,37				
Ruwe olieprijs (Brent, dollar per vat)	72,5				
2008					
BBP-volume					
Verenigde Staten	1½	1,8	1,8 (1,2)	. (0,9)	1,3 (0,5)
Japan	1	0,9	1,2 (1,7)	. (1,2)	1,5 (1,4)
Eurogebied	1½	1,3	1,3 (1,7)	1,3 (1,7)	1,7 (1,4)
Nederland	2¼	2,2	. (2,3)	2,2 (2,6)	. (2,1)
Hoogontwikkelde economieën	1½	1,5	. (1,5)	. (1,4)	. (1,1)
Wereld	3¾	.	. (.)	3,7 (3,8)	4,1 (3,6)
Wereldhandel ^c	4¼	.	. (6,2)	. (6,5)	. (5,9)
Inflatie eurogebied	3½	3,5	. (3,4)	3,6 (3,2)	. (2,8)
Eurokoers (dollar per euro)	1,55	1,50	. (1,54)	1,51 (1,55)	. (1,47)
Ruwe olieprijs (Brent, dollar per vat)	118	109,3	. (113,2)	114,1 (101,2)	116,5 (95,5)
2009					
BBP-volume					
Verenigde Staten	¾	1,4	. (1,1)	. (0,7)	0,8 (0,6)
Japan	¾	0,9	. (1,5)	. (1,1)	1,5 (1,5)
Eurogebied	1	0,9	. (1,4)	. (1,5)	1,2 (1,2)
Nederland	1¼	1,3	. (1,8)	. (1,8)	. (1,6)
Hoogontwikkelde economieën	1	1,2	. (1,3)	. (1,2)	. (1,1)
Wereld	3½	.	. (.)	. (3,6)	3,9 (3,6)
Wereldhandel ^c	4¾	.	. (6,6)	. (6,1)	. (6,0)
Inflatie eurogebied	2¾	2,4	. (2,4)	. (2,2)	. (1,9)
Eurokoers (dollar per euro)	1,57	1,41	. (1,55)	. (1,57)	. (1,48)
Ruwe olieprijs (Brent, dollar per vat)	125	102,6 ^d	. (120,0)	. (100,0)	125,0 (94,5)

^a Interim-raming september 2008, tussen haakjes de voorjaarsraming van mei 2008.

^b Interim-raming juli 2008, tussen haakjes de voorjaarsraming van april 2008.

^c CPB goederenhandel, andere instituten goederen en diensten.

^d Op basis van raming voor eind september 2009.

6 Uitvoerprestaties

De West-Europese landen leden vorig jaar opnieuw marktverlies. Hun gemiddelde uitvoervolume bleef 2%-punt achter bij hun gemiddelde marktgroei (zie Annex Tabel 2d). Maar Nederland boekte marktwinst door de sterke toename van de wederuitvoer en tijdelijk hoge uitvoer van aardgas. In tegenstelling tot West-Europa maakte Japan marktwinst. Deze marktwinst was echter beperkt in vergelijking met de verdere marktwinst die opkomende Aziatische landen, met name China, opnieuw maakten.

Door de verdere appreciatie van de euro en door de vertraagde doorwerking daarvan zullen de eurolanden ook in 2008 en 2009 marktverlies lijden. Voor het Verenigd Koninkrijk loopt het marktverlies sterk terug, doordat na jaren van effectieve appreciatie van het pond sterling sprake zal zijn van een effectieve depreciatie. Japan kent een omslag in de andere richting: van depreciatie naar appreciatie, met een overgang van marktwinst naar marktverlies tot gevolg. De opkomende Aziatische economieën zullen naar verwachting verdere forse marktwinst maken in 2008 en 2009, ondanks enige effectieve appreciatie. Voor de Verenigde Staten wordt een substantiële marktwinst geprojecteerd als gevolg van de verbetering van de prijsconcurrentiepositie door de sterke depreciatie van de dollar.

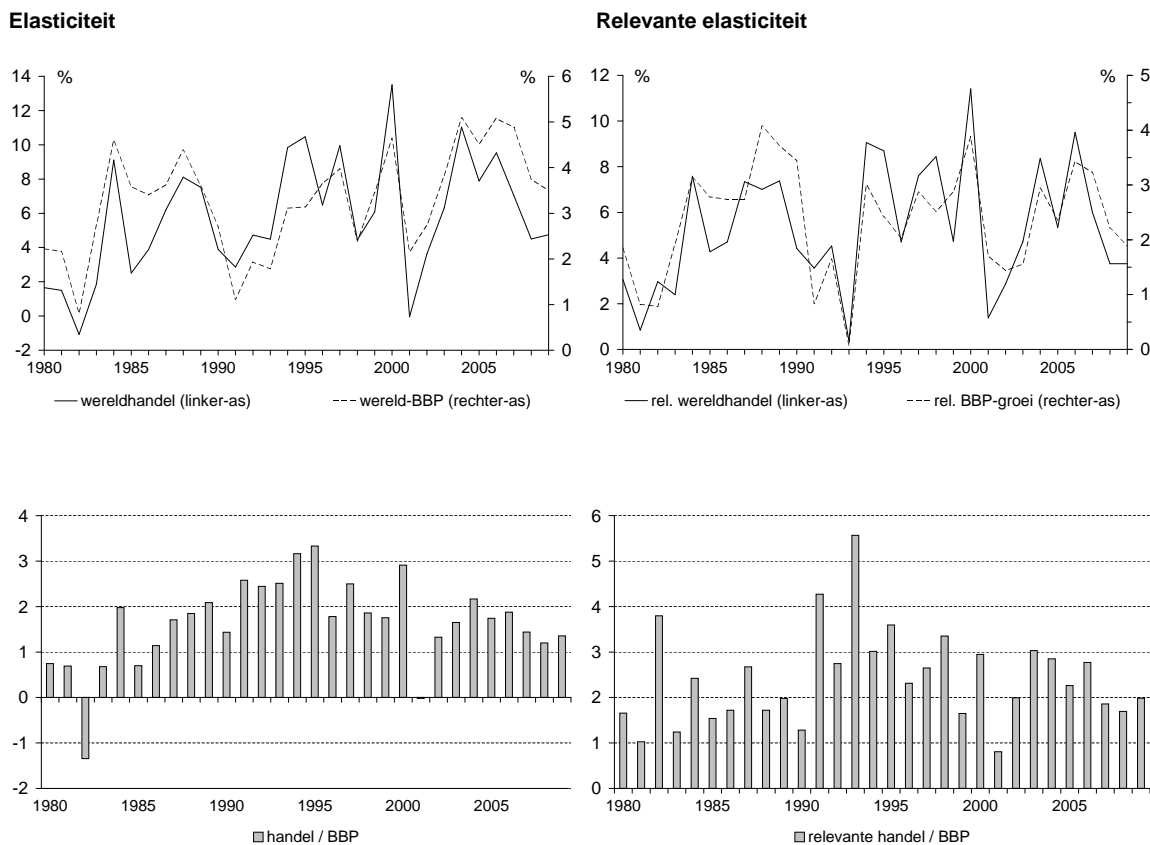
7 De wereldhandels-“elasticiteit”

In deze paragraaf wordt kort ingegaan op de wereldhandels-“elasticiteit”. Deze “elasticiteit” is de ratio van de wereldhandelsgroei (goederen) en de mondiale BBP-groei. Elasticiteit staat tussen aanhalingstekens om deze *revealed ratio* te onderscheiden van een *deep parameter*. Wereldhandelsgroei (en invoergroei van afzonderlijke landen) wordt immers niet alleen bepaald door BBP-groei maar onder andere ook door ontwikkeling van de relatieve prijzen (ruilvoetontwikkeling). Zo is bijvoorbeeld de invoergroei van olieproducerende landen momenteel niet zozeer hoog door een sterke BBP-groei als wel door een zeer omvangrijke ruilvoetwinst. Voor afzonderlijke landen wordt de invoer onder andere bepaald door de wisselkoersontwikkeling. Daarnaast is de ratio gevoelig voor de geografische samenstelling van de groei: als de economische groei vooral hoog is in landen met een relatief lage (marginale) invoerintensiteit dan zal de wereldhandelsgroei minder hard stijgen.⁷ Ten slotte kan de ratio worden beïnvloed door verschillen in productsamenstelling van handel en BBP. Zo zal bijvoorbeeld een daling van de mondiale vraag naar olie veel sterker tot uitdrukking komen in de wereldhandelsgroei dan in de mondiale BBP-groei.

⁷ Zie ook Gerard van Welzenis, world import elasticity's, chapter 2.2 in Report of the AIECE working group on trade, CPB Document 46, 2004.

In figuur 7.1 (linker deel) worden wereldhandelsgroei, mondiale BBP-groei en de jaarlijkse wereldhandels-“elasticiteit” weergegeven. De jaarlijkse “elasticiteit” blijkt zeer variabel. In de jaren 1980-2007 varieert deze van -1,3 tot 3,3, met een gemiddelde van 1,7. De “elasticiteit” blijkt verder vaak cyclisch: hoog in een opgaande conjunctuur en laag in een neergaande conjunctuur. De verklaring hiervoor is dat de meer cyclische bestedingscategorieën, zoals bedrijfsinvesteringen, in het algemeen een hogere invoerintensiteit hebben.⁸

Figuur 7.1 Wereldhandel, mondiale BBP-groei en wereldhandels-“elasticiteit”, 1980-2009

De wereldhandels-“elasticiteit” in 2008 (1,2) en in 2009 (1,4) liggen onder het langjarige gemiddelde van 1,7, maar dicht bij de “elasticiteit” in 2007 (1,4). De relatief lage “elasticiteit” in de projectieperiode spoort met de geconstateerde invloed van de conjuncturele situatie op de wereldhandelsgroei (zwakke conjunctuur leidt tot relatief lage ratio). Voor de 2008 projectie is van belang dat voor de wereldhandel gebruik is gemaakt van realisaties voor de eerste twee kwartalen⁹ en van de beschikbare *leading indicators* voor het derde kwartaal. De

⁸ Johan Verbruggen en Henk Kranendonk, Decomposition of GDP growth in European countries, different methods tell different stories, CPB Document 158, 2008.

⁹ Op basis van de CPB wereldhandelsmonitor.

wereldhandels-“elasticiteit” bleef relatief laag in het eerste kwartaal van 2008, terwijl de beschikbare *leading indicators* duiden op een zwakke wereldhandelsgroei in het tweede halfjaar.

Behalve voor de totale wereldhandel kunnen “elasticiteiten” worden berekend voor de relevante wereldhandel. Daarmee wordt de relevante wereldhandelsgroei (het gewogen gemiddelde van de invoergroei van de onderscheiden landen en regio’s, waarbij gewogen wordt met de aandelen van de landen en regio’s in de Nederlandse uitvoer) gerelateerd aan de relevante wereld-BBP-groei (het gewogen gemiddelde van de invoergroei van de onderscheiden landen en regio’s, waarbij gewogen wordt met de aandelen van de landen en regio’s in de Nederlandse uitvoer). Het beeld voor de relevante wereldhandels-“elasticiteiten” komt in grote lijnen overeen met die voor de wereldhandels-“elasticiteiten” (zie rechter deel van figuur 7.1). De “elasticiteit” in 2008 (1,7) en in 2009 (2,0) liggen onder het langjarige gemiddelde van 2,5, maar dicht bij de “elasticiteit” in 2007 (1,9).

Annex: Gedetailleerde tabellen buitenlandse handel

Tabel 1	Kerngegevens wereldhandel, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Algemeen						
Wereldhandelsvolume goederen	11,0	7,9	9,5	7,1	4¼	4¾
Wereldhandelsprijs goederen in dollars	9,4	5,8	5,2	7,4	16¼	3½
Industrieproducten	6,1	2,4	1,9	6,2	9¼	2
Energie	35,3	36,5	19,1	12,0	62	6
Overige grondstoffen	20,6	10,1	26,7	17,6	27	6
Externe data Nederland						
Relevante wereldhandelsvolume ^a	8,4	5,7	8,9	5,5	2½	2¾
Relevante wereldhandelsvolume ^b	8,5	5,3	9,4	6,3	3¼	3¾
Concurrentenprijs in euro ^a	1,0	5,1	4,6	0,5	5	2¼
Concurrentenprijs in euro ^b	1,1	2,9	3,4	1,7	2½	2¼
Invoerprijs goederen in euro	1,0	3,2	3,8	1,7	6½	2
Effectieve wisselkoers euro, industrieproducten, tov						
Concurrenten	3,0	- 0,4	0,4	3,1	4½	½
Leveranciers	3,6	- 0,2	0,6	3,9	5¾	½
	niveaus					
Eurokoers (dollar per euro)	1,24	1,24	1,26	1,37	1,55	1,57
Dollarkoers (euro per dollar)	0,81	0,80	0,80	0,73	0,65	0,64
Spotprijs ruwe olie in dollars	38,2	54,4	65,2	72,5	118	125
^a	Geografisch herwogen wereldinvoer goederen.					
^b	Geografisch en pakketherwogen wereldinvoer goederen exclusief energie.					

De tabellen 2 t/m 5 betreffen de handel in goederen inclusief energie.

Tabel 2 Volume goederenhandel en uitvoer marktgroei

Tabel 2a	Uitvoervolume, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	10,7	8,1	10,0	7,4	4½	4½
Hoogontwikkelde economieën	7,3	4,9	8,2	5,0	2¼	2
West-Europa	6,2	4,6	8,2	4,2	1¼	¾
Duitsland	8,3	6,5	11,3	7,0	2½	1¾
Frankrijk	4,2	3,5	6,8	3,0	1	- ¼
Italië	4,2	1,2	6,2	2,4	- 1	- 1½
Spanje	5,6	4,9	5,6	0,5	- ¼	1½
Nederland	9,2	6,1	8,9	6,5	4¼	3
België/Luxemburg	6,0	2,4	3,4	4,3	2¼	0
Oostenrijk	10,3	6,4	8,6	8,8	¼	1½
Finland	4,8	5,6	11,0	4,1	- 2¾	- 1
Griekenland	2,6	13,3	19,8	3,7	2¼	2
Portugal	0,9	3,8	8,6	6,0	- ½	1
Ierland	6,4	2,5	0,5	5,9	- ¼	½
Verenigd Koninkrijk	2,2	3,9	9,7	- 3,8	- ¼	½
Zweden	9,5	3,7	6,9	1,6	¼	1½
Denemarken	3,7	6,9	4,8	6,7	1½	- 1
Zwitserland	6,2	4,6	12,4	2,6	¼	0
Noorwegen	- 0,7	- 0,4	- 2,6	1,7	- 2¼	- 2¼
Verenigde Staten	8,8	7,3	10,7	7,2	6½	7½
Canada	7,6	3,3	1,3	2,0	- 2	- 1½
Japan	13,2	5,3	11,2	9,4	5	4½
Opkomende economieën	15,5	12,3	12,2	10,2	7¼	7½
Centraal- en Oost-Europa	19,0	10,7	11,8	10,5	6	6¼
Tsjechië	21,2	10,4	14,3	12,3	9	8¼
Hongarije	18,6	13,2	14,9	17,0	6½	8¾
Polen	18,2	11,2	15,0	8,5	7	5¼
Slowakije	12,7	9,5	20,0	15,5	6½	7¼
Overige transitielanden	19,4	9,8	9,8	9,0	5	5¾
Azië	17,6	14,8	15,2	13,1	9½	10
Nieuwe industrielanden	17,4	11,0	12,0	9,9	8	8½
China	31,4	27,8	25,9	21,4	13	13½
Overig Azië	9,0	9,4	10,1	9,4	7½	8
Afrika en Midden-Oosten	8,0	7,3	3,4	1,4	3	1¾
Latijns Amerika	7,2	6,7	6,9	4,7	1½	3
Eurogebied	6,7	4,7	8,2	5,2	1½	1

Tabel 2b Invoervolume, 2004-2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	11,4	7,7	8,9	6,7	4	4½
Hoogontwikkelde economieën	8,1	5,4	7,2	3,3	0	1
West-Europa	7,1	4,8	8,4	4,2	1¼	1¼
Duitsland	5,7	4,8	11,6	4,0	1¼	2
Frankrijk	6,7	5,9	7,1	5,5	1¼	1¼
Italië	4,5	1,1	4,9	1,5	- 1¼	- 1¼
Spanje	11,2	7,1	9,7	2,4	1¼	1¼
Nederland	8,1	5,9	9,9	6,8	4¼	2½
België/Luxemburg	6,9	4,2	4,3	5,6	2¼	1¼
Oostenrijk	9,1	6,7	7,2	8,0	- ¼	1¼
Finland	5,9	7,8	7,6	5,9	- 1¼	- ¼
Griekenland	5,9	3,0	16,8	7,4	¾	1¾
Portugal	3,8	7,2	3,2	5,4	1¼	¼
Ierland	8,9	12,0	3,1	1,3	- ¼	1¼
Verenigd Koninkrijk	8,3	2,3	9,1	2,1	1¼	¾
Zweden	5,8	5,2	6,5	7,2	¼	2¼
Denemarken	6,0	9,4	12,5	6,8	2¼	¾
Zwitserland	4,7	4,1	8,8	1,6	1¼	¾
Noorwegen	10,1	10,2	9,0	10,1	4¼	1¾
Verenigde Staten	10,6	6,1	5,6	1,5	- 2¼	¼
Canada	7,7	9,3	6,6	4,4	- ½	1
Japan	6,0	4,1	3,1	0,6	- 1	½
Opkomende economieën	17,5	11,4	11,8	11,9	9¾	9½
Centraal- en Oost-Europa	17,2	11,8	16,3	16,1	8¾	9
Tsjechië	15,5	1,8	13,5	13,0	8	5½
Hongarije	14,5	6,5	10,0	10,0	6	7
Polen	17,3	8,3	14,5	9,0	7	7
Slowakije	10,5	10,5	18,5	13,0	6	5½
Overige transitielanden	16,4	15,8	19,6	22,5	12	12
Azië	17,9	11,7	10,6	9,6	9½	9½
Nieuwe industrielanden	14,2	7,6	7,7	7,6	8½	7½
China	26,6	12,0	15,0	14,5	13	14
Overig Azië	16,4	16,3	10,6	8,2	8	8
Afrika en Midden-Oosten	19,8	11,0	9,5	14,5	14	14
Latijns Amerika	14,2	10,4	12,6	12,6	8	6
Eurogebied	6,9	5,1	8,3	4,4	1¼	1¼

Tabel 2 Volume goederenhandel en uitvoer marktgroei (vervolg)

Tabel 2c	Geografisch herwogen wereldinvoervolume, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	11,4	7,7	8,9	6,7	4	4½
Hoogontwikkelde economieën	10,7	7,1	8,8	6,4	3½	4
West-Europa	9,9	6,6	9,0	6,3	3¼	3½
Duitsland	10,5	6,7	8,9	6,8	3½	3¾
Frankrijk	9,9	6,2	8,9	5,8	3¼	3½
Italië	10,7	7,3	9,9	7,1	4	4½
Spanje	8,8	6,2	8,4	6,2	3	3
Nederland	8,4	5,7	8,9	5,5	2½	2¾
België/Luxemburg	9,0	6,1	9,3	5,7	3	3
Oostenrijk	9,2	6,1	10,4	6,6	3½	3¾
Finland	10,7	7,6	10,1	8,1	4¼	4¾
Griekenland	11,1	7,7	10,5	8,8	5	5½
Portugal	9,0	6,0	9,0	5,0	2½	2½
Ierland	8,9	5,4	8,6	4,7	2¼	2¼
Verenigd Koninkrijk	10,1	7,3	8,2	6,0	3	3½
Zweden	10,1	7,2	9,3	6,5	3¼	3½
Denemarken	9,1	6,5	9,4	6,3	2¾	3¼
Zwitserland	9,8	6,5	8,9	5,9	3	3½
Noorwegen	8,5	5,9	8,7	4,9	1¾	2
Verenigde Staten	11,5	8,6	9,0	7,6	4¾	5
Canada	10,9	6,4	6,4	2,7	- ½	1½
Japan	13,9	8,8	9,0	7,0	5¼	6
Opkomende economieën	12,5	8,4	9,1	7,2	4¾	5½
Centraal- en Oost-Europa	11,9	8,6	12,4	10,6	6	6¼
Tsjechië	10,6	8,4	13,2	10,3	5¼	5¾
Hongarije	9,8	7,2	11,4	8,8	4¼	4¾
Polen	9,4	7,1	11,5	8,6	4¼	4½
Slowakije	12,3	5,5	12,1	10,1	5¾	5¼
Overige transitielanden	13,2	9,6	12,8	11,6	6¾	7¼
Azië	13,0	8,6	8,5	6,6	5	5½
Nieuwe industrielanden	13,2	9,7	8,9	6,9	5¼	5¾
China	11,4	7,3	7,5	5,6	4	4½
Overig Azië	13,9	8,3	9,0	7,3	5¾	6½
Afrika en Midden-Oosten	11,7	7,8	8,5	6,6	4¼	5
Latijns Amerika	11,5	7,4	8,1	5,5	2¼	3¼
Eurogebied	9,8	6,5	9,1	6,3	3¼	3½

Tabel 2d Uitvoervolume tov geografisch herwogen wereldinvoervolume, 2004-2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	- 0,7	0,4	1,0	0,7	½	0
Hoogontwikkelde economieën	- 3,0	- 2,1	- 0,6	- 1,3	- 1¼	- 1¾
West-Europa	- 3,3	- 1,9	- 0,8	- 2,0	- 2	- 2½
Duitsland	- 2,0	- 0,2	2,2	0,1	- 1	- 2
Frankrijk	- 5,2	- 2,6	- 1,9	- 2,6	- 2½	- 3¾
Italië	- 5,9	- 5,6	- 3,3	- 4,4	- 4¾	- 5½
Spanje	- 3,0	- 1,3	- 2,6	- 5,4	- 3	- 1½
Nederland	0,9	0,3	0,5	2,2	1½	- ¾
België/Luxemburg	- 2,7	- 3,5	- 5,4	- 1,3	- ½	- 2¾
Oostenrijk	1,0	0,2	- 1,7	2,0	- 3	- 2
Finland	- 5,4	- 1,9	0,8	- 3,7	- 6¾	- 5½
Griekenland	- 7,6	5,2	8,4	- 4,6	- 2½	- 3¼
Portugal	- 7,4	- 2,0	- 0,3	0,9	- 3	- 1½
Ierland	- 2,2	- 2,7	- 7,5	1,2	- 2¼	- 1¾
Verenigd Koninkrijk	- 7,2	- 3,2	1,4	- 9,2	- 3¼	- 2¾
Zweden	- 0,6	- 3,3	- 2,2	- 4,6	- 2¾	- 1¾
Denemarken	- 4,9	0,4	- 4,2	0,4	- 1½	- 4
Zwitserland	- 3,2	- 1,7	3,1	- 3,1	- 2½	- 3½
Noorwegen	- 8,5	- 5,9	- 10,4	- 3,1	- 4	- 4¼
Verenigde Staten	- 2,4	- 1,2	1,5	- 0,4	1¾	2½
Canada	- 3,0	- 3,0	- 4,8	- 0,7	- 1½	- 3
Japan	- 0,6	- 3,3	2,0	2,2	- ¼	- 1½
Opkomende economieën	2,6	3,6	2,8	2,9	2¼	2
Centraal- en Oost-Europa	6,4	1,9	- 0,5	- 0,1	0	0
Tsjechië	9,6	1,8	0,9	1,9	3½	2½
Hongarije	8,0	5,6	3,1	7,5	2¼	4
Polen	8,1	3,8	3,1	- 0,1	2½	½
Slowakije	0,4	3,8	7,0	4,9	¾	2
Overige transitielanden	5,5	0,2	- 2,7	- 2,3	- 1½	- 1¼
Azië	4,0	5,7	6,1	6,1	4¼	4
Nieuwe industrielanden	3,7	1,2	2,9	2,8	2½	2½
China	18,0	19,1	17,2	15,0	8¾	8½
Overig Azië	- 4,3	1,0	1,1	2,0	1¾	1¼
Afrika en Midden-Oosten	- 3,3	- 0,4	- 4,7	- 4,9	- 1¼	- 3
Latijns Amerika	- 3,9	- 0,6	- 1,1	- 0,8	- ¾	- ¼
Eurogebied	- 2,8	- 1,7	- 0,9	- 1,1	- 1¾	- 2½

Tabel 3 Prijs goederenhandel in dollars

Tabel 3a	Uitvoerprijs in dollars, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	9,5	5,7	5,0	7,3	16	3½
Hoogontwikkelde economieën	9,4	3,3	3,8	8,7	14¾	2¾
West-Europa	10,9	2,3	4,0	11,1	16¾	3
Duitsland	10,7	1,3	3,3	11,0	16¾	2¾
Frankrijk	10,4	1,3	3,5	9,5	16	2¾
Italië	12,8	4,9	6,1	14,4	20	4½
Spanje	10,7	1,0	5,7	11,8	17	3¼
Nederland	10,6	3,8	4,3	10,6	19½	3½
België/Luxemburg	12,7	6,8	6,4	12,3	17¾	2¾
Oostenrijk	10,0	0,1	0,9	9,1	17½	3
Finland	10,6	1,9	5,1	11,8	17¼	2
Griekenland	10,0	0,1	0,9	9,1	19¼	3½
Portugal	11,4	3,1	4,7	11,3	17½	2¾
Ierland	6,0	0,5	0,8	5,1	17½	2
Verenigd Koninkrijk	12,1	0,9	2,7	12,1	10½	4
Zweden	9,8	2,5	5,4	13,3	15¾	2
Denemarken	10,9	3,5	4,5	5,0	19¼	2½
Zwitserland	10,9	1,6	2,9	9,7	19¼	2½
Noorwegen	21,7	27,0	20,1	12,0	43¼	5
Verenigde Staten	4,0	3,2	3,3	4,7	7½	3
Canada	8,2	10,0	6,5	5,9	14½	1
Japan	5,9	0,2	- 2,2	0,9	9	1½
Opkomende economieën	9,6	8,6	6,4	5,9	17	4½
Centraal- en Oost-Europa	13,4	10,4	9,4	12,1	30½	5
Tsjechië	13,8	5,1	6,5	15,9	33½	5¾
Hongarije	8,8	0,1	2,0	16,5	20¾	6¾
Polen	16,5	8,9	5,8	16,8	30½	7½
Slowakije	11,5	5,9	8,8	20,3	27	5¾
Overige transitielanden	13,9	15,5	12,8	9,3	33½	4
Azië	6,0	4,0	3,0	3,0	9¼	4¼
Nieuwe industrielanden	4,6	4,0	1,4	0,9	5¼	3¾
China	3,0	0,5	1,0	3,5	10¼	4¾
Overig Azië	9,8	7,0	6,5	4,5	12	4
Afrika en Midden-Oosten	19,9	27,0	14,2	10,1	38	4½
Latijns Amerika	15,0	13,4	12,0	8,0	17	4¾
Eurogebied	10,8	2,5	4,1	11,1	17½	3

Tabel 3b Invoerprijs in dollars, 2004-2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	9,3	5,9	5,5	7,4	16½	3¾
Hoogontwikkelde economieën	9,6	5,7	5,3	8,1	17¼	3¼
West-Europa	11,6	4,4	5,3	10,5	19	3¼
Duitsland	11,2	4,4	6,2	10,5	20½	3½
Frankrijk	11,2	3,7	3,6	9,6	19½	2¾
Italië	13,7	7,9	10,6	11,9	22¼	4¾
Spanje	11,4	4,8	4,3	10,2	20¾	3¾
Nederland	11,1	3,3	4,8	11,0	20½	3¼
België/Luxemburg	13,1	7,5	6,2	10,9	20	3¼
Oostenrijk	10,0	0,1	0,9	9,1	18¾	3¼
Finland	13,9	6,6	8,7	11,7	21½	3
Griekenland	10,0	0,1	0,9	9,1	20	2¼
Portugal	11,6	4,5	5,5	10,5	20	2¾
Ierland	7,6	0,9	3,8	10,3	19½	2
Verenigd Koninkrijk	11,7	3,0	4,0	10,1	10	3
Zweden	12,9	5,5	7,2	11,8	19½	2
Denemarken	11,5	3,0	2,0	8,8	20¾	2½
Zwitserland	11,4	5,0	4,5	8,6	20¼	2
Noorwegen	9,4	4,7	4,9	13,9	19	2¾
Verenigde Staten	5,6	7,6	4,8	4,2	14	3½
Canada	5,7	5,2	4,3	3,8	10	2½
Japan	11,6	9,8	8,8	6,3	18¾	3
Opkomende economieën	8,7	6,2	5,6	6,3	15¼	4¼
Centraal- en Oost-Europa	11,4	6,3	6,6	10,3	23½	5¼
Tsjechië	11,4	8,3	7,2	14,3	29	6¼
Hongarije	9,4	3,6	4,4	14,3	25	7
Polen	10,2	6,7	5,9	13,6	26¼	5
Slowakije	16,0	7,4	10,0	17,4	31¼	6¼
Overige transitielanden	11,5	7,0	7,1	7,0	20½	5
Azië	8,3	6,1	5,4	4,7	12¼	3¾
Nieuwe industrielanden	8,8	6,5	6,2	3,4	11¼	3¼
China	7,4	5,0	4,3	5,5	15¾	4½
Overig Azië	8,4	6,5	5,5	5,5	10¾	3¾
Afrika en Midden-Oosten	8,3	5,9	5,1	6,7	16	4¼
Latijns Amerika	7,0	6,6	5,4	5,9	13¼	3½
Eurogebied	11,5	4,6	5,6	10,5	20¼	3½

Tabel 4 Prijs goederenhandel in nationale valuta

Tabel 4a	Uitvoerprijs in nationale valuta, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	4,3	4,8	4,3	3,0	9	2½
Hoogontwikkelde economieën	1,3	2,9	3,4	2,3	5	2¼
West-Europa	0,6	2,4	3,0	1,9	4½	2
Duitsland	0,6	1,2	2,4	1,8	3	1½
Frankrijk	0,4	1,3	2,5	0,4	2½	1½
Italië	2,5	4,8	5,1	4,9	6	3¼
Spanje	0,6	0,9	4,7	2,5	3½	2
Nederland	0,5	3,7	3,3	1,4	5½	2¼
België/Luxemburg	2,4	6,7	5,4	3,0	4	1½
Oostenrijk	0,0	0,0	0,0	0,0	4	1¾
Finland	0,5	1,8	4,1	2,5	3½	¾
Griekenland	0,0	0,0	0,0	0,0	5½	2¼
Portugal	1,2	3,1	3,7	2,1	4	1½
Ierland	- 3,6	0,4	- 0,1	- 3,7	4	¾
Verenigd Koninkrijk	0,0	1,7	1,4	3,0	12	4
Zweden	- 0,2	4,2	4,0	3,8	4	1
Denemarken	0,9	3,6	3,6	- 3,8	5½	1½
Zwitserland	2,4	1,8	3,5	5,0	3½	1½
Noorwegen	15,8	21,3	19,5	2,4	26	4
Verenigde Staten	4,0	3,2	3,3	4,7	7½	3
Canada	0,5	2,4	- 0,3	0,3	7½	1½
Japan	- 1,2	2,1	3,3	2,1	- 2	2½
Opkomende economieën	8,4	7,0	5,2	3,7	13	3
Centraal- en Oost-Europa	9,3	7,2	9,0	6,3	20½	3¼
Tsjechië	3,7	- 2,0	0,5	4,1	3¾	1¼
Hongarije	- 1,7	- 1,5	7,5	1,6	3¾	1½
Polen	9,4	- 3,5	1,5	4,1	3¾	3½
Slowakije	- 2,2	2,0	4,0	0,1	3¾	1
Overige transitielanden	13,9	15,5	12,8	9,3	33½	4
Azië	5,1	2,3	1,3	1,0	5½	2½
Nieuwe industrielanden	2,3	0,1	- 1,0	- 0,5	4	4
China	3,0	- 0,5	- 1,7	- 1,3	½	- ¼
Overig Azië	9,8	7,0	6,5	4,5	12	4
Afrika en Midden-Oosten	19,9	27,0	14,2	10,1	38	4½
Latijns Amerika	15,0	13,4	12,0	8,0	17	4¾
Eurogebied	0,7	2,4	3,2	1,8	3¾	1¾

Tabel 4b Invoerprijs in nationale valuta, 2004-2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	4,2	5,1	4,9	3,0	9¼	2¾
Hoogontwikkelde economieën	2,4	5,4	5,0	2,3	8½	2½
West-Europa	1,2	4,5	4,3	1,3	7	2¼
Duitsland	1,1	4,3	5,2	1,3	6¼	2¼
Frankrijk	1,1	3,6	2,6	0,5	5¼	1½
Italië	3,3	7,9	9,5	2,6	8	3½
Spanje	1,3	4,7	3,3	1,0	6½	2½
Nederland	1,0	3,2	3,8	1,7	6½	2
België/Luxemburg	2,8	7,4	5,2	1,6	6	2
Oostenrijk	0,0	0,0	0,0	0,0	4¾	2
Finland	3,5	6,5	7,7	2,4	7¼	1¾
Griekenland	0,0	0,0	0,0	0,0	6	1
Portugal	1,5	4,5	4,5	1,3	6	1½
Ierland	-2,2	0,8	2,9	1,1	5½	1
Verenigd Koninkrijk	-0,4	3,7	2,7	1,2	11½	3
Zweden	2,6	7,3	5,9	2,4	7¼	1
Denemarken	1,4	3,1	1,2	-0,4	6¾	1¼
Zwitserland	2,9	5,2	5,2	4,0	4	1
Noorwegen	4,2	0,1	4,4	4,1	4½	2
Verenigde Staten	5,6	7,6	4,8	4,2	14	3½
Canada	-1,8	-2,0	-2,4	-1,7	3½	3
Japan	4,1	11,8	14,9	7,6	6¾	4
Opkomende economieën	7,3	4,5	4,7	4,0	11½	3
Centraal- en Oost-Europa	6,6	2,5	6,5	3,7	13	3½
Tsjechië	1,5	1,0	1,1	2,7	½	1¾
Hongarije	-1,1	2,0	10,1	-0,3	7½	1¾
Polen	3,5	-5,5	1,6	1,2	½	1¼
Slowakije	1,8	3,5	5,1	-2,3	7½	1¾
Overige transitielanden	11,5	7,0	7,1	7,0	20½	5
Azië	7,4	4,3	3,7	2,9	9	2½
Nieuwe industrielanden	6,5	2,4	3,6	2,0	10	3½
China	7,4	3,9	1,5	0,6	5½	-½
Overig Azië	8,4	6,5	5,5	5,5	10¾	3¾
Afrika en Midden-Oosten	8,3	5,9	5,1	6,7	16	4¼
Latijns Amerika	7,0	6,6	5,4	5,9	13¼	3½
Eurogebied	1,4	4,5	4,6	1,3	6¼	2

Tabel 4 Prijs goederenhandel in nationale valuta (vervolg)

Tabel 4c	Relatieve uitvoerprijs tov geografisch herwogen wereldinvoerprijs, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	0,2	- 0,2	- 0,4	0,0	- ½	0
Hoogontwikkelde economieën	- 0,2	- 2,1	- 1,4	0,7	- 1¼	- ¾
West-Europa	0,4	- 2,7	- 1,2	1,8	- 1¼	- ½
Duitsland	0,2	- 3,7	- 1,8	1,8	- 1½	- 1
Frankrijk	- 0,2	- 3,9	- 2,1	0,4	- 1¼	- ¾
Italië	2,5	- 0,2	1,1	5,3	1½	1
Spanje	0,1	- 3,8	0,3	2,4	- 1	0
Nederland	- 0,8	- 1,7	- 1,0	0,8	¼	- ½
België/Luxemburg	1,9	2,0	1,1	2,6	- ½	- ¾
Oostenrijk	- 0,8	- 4,9	- 4,8	- 1,0	- 2¼	- 1
Finland	0,2	- 3,3	- 0,4	2,8	- ½	- 1½
Griekenland	- 0,7	- 5,3	- 4,9	0,1	¼	- ½
Portugal	0,5	- 1,6	- 0,3	1,7	- ¾	- ¾
Ierland	- 4,1	- 4,2	- 4,1	- 3,7	1	- 1¼
Verenigd Koninkrijk	2,2	- 4,1	- 2,5	3,2	- 6½	½
Zweden	- 0,3	- 2,6	0,1	3,8	- 1¼	- 1½
Denemarken	0,1	- 1,6	- 1,2	- 4,4	½	- ¾
Zwitserland	0,7	- 3,5	- 2,5	1,0	1¼	- 1
Noorwegen	10,0	21,2	14,2	2,5	22½	1¼
Verenigde Staten	- 4,1	- 2,5	- 1,8	- 1,4	- 6	- ½
Canada	1,7	2,6	1,5	1,0	0	- 2½
Japan	- 1,9	- 5,6	- 6,9	- 4,5	- 4½	- 2
Opkomende economieën	0,7	2,1	0,7	- 0,7	1	½
Centraal- en Oost-Europa	2,4	4,6	3,1	2,5	8½	½
Tsjechië	2,0	- 0,3	0,1	4,7	9¼	1
Hongarije	- 2,0	- 4,8	- 3,7	6,2	¼	2¾
Polen	4,9	3,5	- 0,2	6,5	8¾	3½
Slowakije	0,5	- 0,1	2,5	7,8	2½	½
Overige transitielanden	2,9	9,2	6,3	0,3	11¼	- ½
Azië	- 2,3	- 2,3	- 2,4	- 2,7	- 4¾	½
Nieuwe industrielanden	- 3,5	- 2,3	- 3,8	- 4,7	- 7½	0
China	- 5,4	- 5,9	- 4,7	- 2,1	- 4	1¼
Overig Azië	1,2	0,6	1,0	- 1,3	- 2½	¼
Afrika en Midden-Oosten	9,3	19,6	8,0	2,4	18	¾
Latijns Amerika	7,3	6,2	6,5	2,1	2	1¼
Eurogebied	0,3	- 2,6	- 1,1	1,7	- ¾	- ½

Tabel 5 Effectieve wisselkoers, dollar tov concurrenten

Tabel 5	Effectieve wisselkoers tov concurrenten^a, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0
Hoogontwikkelde economieën	2,5	- 0,4	- 0,3	1,5	2½	- ¼
West-Europa	3,8	- 0,8	0,3	3,3	3½	0
Duitsland	3,6	- 0,6	0,2	3,4	5	¼
Frankrijk	3,7	- 0,6	0,3	3,5	5	¼
Italië	3,8	- 0,7	0,3	3,6	5	¼
Spanje	3,4	- 0,6	0,3	3,3	4¾	¼
Nederland	3,1	- 0,6	0,2	2,9	4¼	¼
België/Luxemburg	3,4	- 0,6	0,2	3,2	4½	¼
Oostenrijk	3,2	- 0,8	0,2	2,8	4	0
Finland	3,9	- 0,8	0,2	3,6	5	¼
Griekenland	3,8	- 0,7	0,3	3,5	5	¼
Portugal	3,2	- 0,6	0,2	3,0	4½	¼
Ierland	3,7	- 0,7	0,2	3,4	4¾	¼
Verenigd Koninkrijk	5,9	- 1,5	0,5	3,5	- 8	- 1
Zweden	3,8	- 2,4	0,6	3,6	3½	0
Denemarken	3,3	- 0,8	0,1	3,2	4½	¼
Zwitserland	2,2	- 1,0	- 1,3	- 0,8	7	0
Noorwegen	- 1,1	3,9	- 0,2	3,7	5¼	- ¼
Verenigde Staten	- 3,3	- 0,6	- 0,4	- 2,9	- 4½	- ¾
Canada	3,4	5,9	5,7	2,4	1	- 1¼
Japan	3,1	- 2,8	- 5,9	- 4,2	5½	- 1¾
Opkomende economieën	- 3,1	0,5	0,4	- 1,6	- 2¼	¼
Centraal- en Oost-Europa	- 2,1	2,0	- 0,3	0,0	¼	½
Tsjechië	3,3	6,1	5,1	5,1	18	3
Hongarije	3,8	0,6	- 5,9	7,9	6¾	4
Polen	0,0	11,9	3,4	5,8	15¾	2¾
Slowakije	6,3	2,7	3,7	12,1	11	3
Overige transitielanden	- 5,2	- 0,9	- 0,7	- 4,8	- 7	- 1
Azië	- 2,9	0,7	1,0	- 1,3	- 1¾	¾
Nieuwe industrielanden	- 1,7	2,8	1,8	- 1,8	- 3¾	- 1
China	- 3,6	0,0	2,0	1,3	4	4
Overig Azië	- 3,7	- 0,9	- 0,6	- 3,1	- 5	- ¾
Afrika en Midden-Oosten	- 4,6	- 0,8	- 0,7	- 4,1	- 6	- 1
Latijns Amerika	- 3,9	- 1,1	- 0,8	- 3,1	- 4¾	- ¾
Eurogebied	3,5	- 0,6	0,2	3,3	4¾	¼

^a Weging met goederen totaal in tegenstelling met effectieve koers concurrenten in Tabel 1.

Tabel 6 Wisselkoersen

Tabel 6a	Wisselkoersen in dollars, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	nationale valuta per dollar					
Duitsland	0,805	0,805	0,797	0,731	0,646	0,638
Frankrijk	0,805	0,805	0,797	0,731	0,646	0,638
Italië	0,805	0,805	0,797	0,731	0,646	0,638
Spanje	0,805	0,805	0,797	0,731	0,646	0,638
Nederland	0,805	0,805	0,797	0,731	0,646	0,638
België/Luxemburg	0,805	0,805	0,797	0,731	0,646	0,638
Oostenrijk	0,805	0,805	0,797	0,731	0,646	0,638
Finland	0,805	0,805	0,797	0,731	0,646	0,638
Griekenland	0,805	0,805	0,797	0,731	0,646	0,638
Portugal	0,805	0,805	0,797	0,731	0,646	0,638
Ierland	0,805	0,805	0,797	0,731	0,646	0,638
Verenigd Koninkrijk	0,546	0,550	0,544	0,500	0,506	0,506
Zweden	7,349	7,472	7,378	6,759	6,071	6,016
Denemarken	5,991	5,996	5,946	5,444	4,814	4,756
Zwitserland	1,243	1,246	1,254	1,200	1,040	1,030
Noorwegen	6,741	6,443	6,413	5,862	5,156	5,116
Verenigde Staten	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Canada	1,302	1,212	1,135	1,074	1,010	1,015
Japan	108,2	110,1	116,3	117,8	106,0	107,1
Tsjechië	25,70	23,96	22,59	20,30	15,80	15,13
Hongarije	202,8	199,7	210,5	183,6	157,8	149,8
Polen	3,653	3,236	3,105	2,766	2,200	2,117
Slowakije	32,24	31,06	29,68	24,69	20,19	19,31
Overige transitielanden	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Nieuwe industrielanden	1,024	0,985	0,961	0,948	0,938	0,939
Overig Azië	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
China	8,278	8,194	7,973	7,606	6,928	6,593
Afrika en Midden-Oosten	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Latijns Amerika	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000

Tabel 6a **Wisselkoersen in euro's, 2004-2009**

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	euro per nationale valuta					
Duitsland	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Frankrijk	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Italië	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Spanje	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Nederland	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
België/Luxemburg	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Oostenrijk	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Finland	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Griekenland	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Portugal	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Ierland	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Verenigd Koninkrijk	0,678	0,683	0,683	0,684	0,783	0,793
Zweden	9,129	9,282	9,257	9,246	9,398	9,429
Denemarken	7,442	7,448	7,460	7,447	7,452	7,455
Zwitserland	1,544	1,548	1,573	1,642	1,610	1,614
Noorwegen	8,374	8,004	8,046	8,019	7,981	8,019
Verenigde Staten	1,242	1,242	1,255	1,368	1,548	1,567
Canada	1,617	1,506	1,424	1,469	1,563	1,591
Japan	134,4	136,8	146,0	161,1	164,1	167,8
Tsjechië	31,92	29,76	28,35	27,77	24,45	23,71
Hongarije	251,9	248,0	264,1	251,2	244,3	234,7
Polen	4,538	4,020	3,896	3,784	3,406	3,318
Slowakije	40,05	38,58	37,23	33,77	31,25	30,27
Overige transitielanden	1,242	1,242	1,255	1,368	1,548	1,567
Nieuwe industrielanden	1,272	1,224	1,206	1,297	1,452	1,472
Overig Azië	1,242	1,242	1,255	1,368	1,548	1,567
China	10,28	10,18	10,00	10,40	10,72	10,33
Afrika en Midden-Oosten	1,242	1,242	1,255	1,368	1,548	1,567
Latijns Amerika	1,242	1,242	1,255	1,368	1,548	1,567